

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

Rzeszów, września 2012 r.

LRZ-4101-07-12/2012
P/12/169

Pan
Roman Tomas
Powiatowy Lekarz Weterynarii
w Mielcu

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli* (Dz. U. z 2012 r., poz. 82), zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie przeprowadziła w Powiatowym Inspektoracie Weterynarii w Mielcu (Inspektoracie) kontrolę w zakresie sprawowania nadzoru weterynaryjnego nad przestrzeganiem przez producentów żywności standardów weterynaryjnych w województwie podkarpackim w latach 2009 – I połowa 2012 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 12 września 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie – stosownie do art. 60 ust. 1 ustawy o *NIK*¹ – przekazuje Panu Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych uchybień, sprawowanie, przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Mielcu (Powiatowego Lekarza), nadzoru nad przestrzeganiem przez producentów żywności standardów weterynaryjnych w latach 2009 – I półrocze 2012 r..

¹ w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 czerwca 2012 r., w związku z art. 2 ustawy z dnia 22 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy o *Najwyższej Izbie Kontroli* (Dz. U. Nr 227 poz. 1482 ze zm.)

Powyższa ocena uzasadniona jest następującymi ocenami cząstkowymi.

1. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia proces rejestracji i zatwierdzania zakładów produkujących żywność pochodzenia zwierzęcego.

W kontroli ustalono, że w badanym okresie Powiatowy Lekarz prowadził: rejestr zakładów, wykaz podmiotów podlegających rejestracji oraz wykaz zakładów zatwierdzonych, zgodnie z art. 20 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. *o produktach pochodzenia zwierzęcego* (Dz. U. 2006 Nr 17, poz. 127 ze zm.), zwanej dalej ustawą *oppz*. W 2012 r. w rejestrze wpisane były 64 zakłady, w wykazie zakładów podlegających rejestracji – 37 podmiotów, w wykazie zakładów podlegających zatwierdzeniu – 27 zakładów. Wykazy i rejestr zawierały informacje, wymagane przepisami § 2 i § 5 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) z dnia 28 września 2010 r. *w sprawie rejestru zakładów produkujących produkty pochodzenia zwierzęcego, lub wprowadzających na rynek te produkty oraz wykazów takich produktów* (Dz. U. Nr 187, poz. 1258).

W badanym okresie Powiatowy Lekarz, na podstawie wniosków stron, wydał łącznie 46 decyzji, z czego: 3 – w sprawie zatwierdzenia warunkowego, 14 – w sprawie zatwierdzenia i 29 – dotyczących wpisu do rejestru. Wnioski o wydanie decyzji zawierały elementy, określone w art. 21 ust. 2 i 3 ustawy *oppz*., oraz dołączano do nich zaświadczenia z ewidencji działalności gospodarczej lub odpisy z KRS. Decyzje Powiatowego Lekarza w ww. sprawach spełniały wymagania, przewidziane w art. 107 § 1 *Kpa*; na podstawie tych decyzji dokonywane były wpisy zakładów do rejestru i wykazów. Wydając powyższe decyzje, Powiatowy Lekarz nadawał zakładom wnioskującym weterynaryjne numery identyfikacyjne, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 września 2010 r. *w sprawie sposobu ustalania weterynaryjnego numeru identyfikacyjnego* (Dz. U. Nr 173, poz. 1178).

W kontroli ustalono, że na 14 decyzji w sprawach zatwierdzenia zakładów produkujących żywność pochodzenia zwierzęcego, 3 z nich zostały poprzedzone decyzjami o zatwierdzeniu warunkowym. Przed wydaniem każdej z tych decyzji Powiatowy Lekarz, zgodnie z art. 31 ust. 2 lit b) rozporządzenia (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. *w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regułami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt* (Dz. Urz. UE L 191 z 30 kwietnia 2004 r., str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 45, str. 200, ze zm.), przeprowadził kontrolę w tych zakładach.

Powiatowy Lekarz, w badanym okresie, wydał 3 decyzje przyznające zakładom indywidualne odstępstwa od wymagań higienicznych. Odstępstwa te dotyczyły przyjmowania przez zakład informacji o łańcuchu pokarmowym zwierząt wraz ze zwierzętami (1 przypadek) oraz zwolnień zakładów z obowiązku posiadania zagrody dla zwierząt chorych lub podejrzanych o chorobę (2 przypadki). Ponadto, Powiatowy Lekarz – na wniosek zakładu – wydał jedną decyzję, uchylającą uprawnienia do produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego na rynek państw trzecich.

W latach 2009 –2012 r. (I półrocze) Powiatowy Lekarz stwierdził dwa przypadki prowadzenia – przez zakłady produkujące żywność pochodzenia zwierzęcego – działalności, bez uzyskania wpisu do rejestru. Na zakłady te, stosownie do postanowień przepisu art. 26 ust.1 pkt 1 lit a) ustawy *opzz*, zostały nałożone kary pieniężne, w łącznej kwocie 10.000 zł.

W kontroli ustalono, że Powiatowy Lekarz informował Podkarpackiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii (PWLW) o wpisach do rejestru, zatwierdzeniach warunkowych, zatwierdzeniach zakładów, zmianie nazw producentów, indywidualnych odstępstwach od wymagań higienicznych, uchyleniu przyznanego uprawnienia do produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego na rynek państw trzecich.

Stwierdzono jednak uchybienie, polegające na tym, iż Powiatowy Lekarz nie powiadomił wojewódzkiego inspektora inspekcji handlowej oraz państwowego powiatowego inspektora sanitarnego o 4 przypadkach skreślenia zakładów z rejestru. Zaniechanie to stanowiło naruszenie przepisu art. 22 ust. 1 pkt 2 ustawy *oppz*.

2 Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie z uchybieniami ocenia sprawowanie przez Powiatowego Lekarza nadzoru nad produkcją żywności pochodzenia zwierzęcego.

W kontroli ustalono, że Powiatowy Lekarz wydał 26 decyzji, dotyczących zatwierdzeń projektów technologicznych zakładów: po 9 decyzji w 2009 i 2010 r., 7 – w 2011 r. oraz jedną w I półroczu 2012 r. Zostały one wydane na podstawie wniosków, złożonych z załączonymi projektami technologicznymi zakładów. Wnioski te, wraz z dokumentacją, zawierały zakres planowanej produkcji, wielkość oraz rodzaj produktów, wytwarzanych w zakładzie. Spośród tych decyzji, 21 zostało wydanych w terminie do 30 dni od daty złożenia wniosków, a 5 decyzji wydano w terminie od 30 do 56 dni od daty złożenia wniosku, z powodu konieczności wprowadzenia zmian w projektach technologicznych, w trakcie ich zatwierdzania.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia utworzenie w Inspektoracie Zespołu do spraw bezpieczeństwa żywności. Do zadań tego Zespołu należało m.in.: sprawowanie nadzoru nad

produktami pochodzenia zwierzęcego, przeprowadzanie kontroli weterynaryjnej w handlu i wywozie produktów, badanie zwierząt rzeźnych i produktów pochodzenia zwierzęcego oraz monitorowanie chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wyznaczanie przez Powiatowego Lekarza lekarzy weterynarii, niebędących pracownikami Inspektoratu, do wykonywania czynności wymienionych w art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o *Inspekcji Weterynaryjnej* (Dz. U. z 2010 r. Nr 112 poz. 744 ze zm.), zwanej dalej ustawą o *IW*.

Ustalono, że wyznaczanie lekarzy odbywało się w drodze decyzji Powiatowego Lekarza, które stanowiły podstawę do zawarcia umowy z każdym lekarzem. W umowach ustalano: terminy i miejsca wykonywania czynności, zakresy czynności, wysokości wynagrodzeń oraz terminy ich płatności. Kwoty wynagrodzeń dla tych osób zostały ustalone według stawek, określonych w przepisach rozporządzenia MRiRW z dnia 2 sierpnia 2004 r. w *sprawie warunków i wysokości wynagrodzenia za wykonywane czynności przez lekarzy weterynarii i inne osoby wyznaczone przez powiatowego lekarza weterynarii* (Dz. U. Nr 178, poz. 1837 ze zm.) i zgodnie z nimi wypłacone, na podstawie wystawionych rachunków.

W kontroli ustalono, że – na 55 analizowanych płatności wynagrodzeń – 8 wypłat (w 2012 r.), w kwocie łącznej 25.505,21 zł, zostało dokonanych nieterminowo. Zgodnie z umowami, wypłata wynagrodzeń dla wyznaczonych lekarzy weterynarii miała nastąpić w terminie do 14 dni po przedłożeniu przez nich rachunków wraz z zestawieniem wykonanych czynności. Powiatowy Lekarz nie dotrzymał tego terminu, przekraczając go od 12-tu do – nawet – 31 dni.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia sporządzanie planów kontroli zakładów, ujętych w rejestrze i wykazach, wskazując uchybienia w ich realizacji.

Ustalono, że wszystkie zakłady – ujęte w rejestrze i wykazach – przewidziane zostały do kontroli w badanym okresie. Podstawę planowania tych kontroli stanowiły kategorie oceny ryzyka, zawarte w Instrukcjach Głównego Lekarza Weterynarii – odpowiednio: nr GIWbż -500-11/07 z dnia 14 sierpnia 2007 r. i nr GIWbż -500-2/11 z dnia 1 września 2011 r., w *sprawach określenia na podstawie analizy ryzyka częstotliwości kontroli podmiotów sektora spożywczego objętych urzędowym nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej*.

Zgodnie z tymi Instrukcjami, szacowano stopień wystąpienia ryzyka nieprawidłowości, opracowując „arkusz oceny zakładu na podstawie analizy ryzyka”.

W 2009 r. Powiatowy Lekarz przeprowadził 16 kontroli na 22 zaplanowane, w 2010 r. 34 na 38 zaplanowanych, w 2011 r. przeprowadził 22 kontrole zaplanowane, natomiast w I półroczu 2012 r.

przeprowadził 8 z 47 kontroli zaplanowanych na 2012 r. Przyczyną niewykonania planu kontroli w latach 2009 – 2010, oraz niewielkiego zaawansowania w realizacji takiego planu w 2012 r. (wg stanu na 30 czerwca 2012 r.) była – zdaniem Powiatowego Lekarza – zbyt mała liczba pracowników oraz dodatkowe kontrole, przeprowadzone na podstawie zgłoszonych skarg i wniosków oraz zlecane przez PWLW.

W latach 2009 – I połowa 2012, Powiatowy Lekarz przeprowadził 15 kontroli, na podstawie skarg i wniosków, wpływających do Inspektoratu a wskazujących na niewłaściwe warunki produkcji żywności, złą jakość produktów lub surowców dostarczanych producentom żywności. Kontrole te podejmowane były w terminach od 2 do 5 dni po uzyskaniu ww. informacji.

W badanym okresie, Powiatowy Lekarz przeprowadził 10 kontroli na zlecenie Głównego Lekarza Weterynarii lub PWLW. Kontrole te dotyczyły, m.in. stosowania soli przemysłowej w procesie produkcji, używania skażonego suszu jajecznego, weryfikacji łańcucha żywnościowego, sprowadzania mięsa drobiowego pochodzącego z Austrii, oceny dostosowywania zakładów do nowych wymagań obowiązujących od 2013 r., przestrzegania dopuszczalnego poziomu dioksan w jajach kurzych.

W ich wyniku stwierdzono, m.in. stosowanie soli przemysłowej przez 8 zakładów produkujących żywność, oraz przekroczenie dopuszczalnego poziomu metali toksycznych w produktach, wytwarzanych przez 2 zakłady. Po kontrolach dotyczących wykorzystywania do produkcji żywności soli przemysłowej, Powiatowy Lekarz zabezpieczył tę sól, nakazał jej wycofanie z ww. zakładów, ustalił listę nabywców produktów, wytworzonych w tych zakładach oraz poinformował o nich PWLW.

Analiza dokumentacji, dotyczącej kontroli przeprowadzonych u 5 największych producentów żywności wykazała, że kontrole te obejmowały swym zakresem m.in.: prowadzoną przez producentów dokumentację, system kontroli wewnętrznej, stan higieny i zdrowotności pracowników oraz odbytych przez nich szkoleń, warunki produkcji i przechowywania produktów, sprawdzanie etykiet i sposobu znakowania, sposób ochrony zakładu przed szkodnikami, stan sanitarno-techniczny pomieszczeń, maszyn produkcyjnych i środków transportu, a także procesy stosowane w produkcji żywności.

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, Powiatowy Lekarz wydawał decyzje nakazujące ich usunięcie w oznaczonym terminie, a następnie – w okresie do 3 dni po upływie tego terminu – przeprowadzał kontrole sprawdzające wykonania nakazów ustalonych w wydanych decyzjach. Do zakładów, które nie usunęły nieprawidłowości w wyznaczonym terminie, Powiatowy Lekarz wysyłał upomnienia. Ponowne kontrole sprawdzające przeprowadzone w tych zakładach wykazały wykonanie wydanych decyzji.

W dwóch przypadkach, na wniosek zakładów, ustalone w decyzjach terminy zostały przesunięte: z uwagi na problemy z dobraniem właściwej zaprawy do warunków występujących

w zakładzie oraz ze względu na planowaną modernizację zakładu i możliwością uzyskania na ten cel dofinansowania z funduszy Unii Europejskiej.

3 Ustalono, iż w okresie objętym kontrolą jeden pracownik Inspektoratu wykonywał dodatkowe zajęcia zarobkowe, uzyskując wcześniej zgodę Powiatowego Lekarza. W ramach tych zajęć, pracownik wykonywał drobne usługi oraz udzielał porad weterynaryjnych w gabinecie weterynaryjnym małżonka, podczas jego nieobecności.

W ocenie NIK, wykonywanie tych czynności nie wywołuje podejrzeń o stronniczość lub interesowność tego pracownika.

4 Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia pobieranie i egzekwowanie opłat, naliczanych przez Powiatowego Lekarza, za czynności wymienione w art. 30 ust. 1 ustawy o *IW*.

Dochody budżetowe w 2011 r., pobrane tytułem powyższych opłat, stanowiły kwotę 873.378,73 zł. Kontrolą objęto opłaty w wysokości 25.893,36 zł (2,64% opłat, pobranych w 2011 r.), i stwierdzono, że ich wysokość ustalana była w oparciu o przepisy rozporządzenia MRiRW z dnia 15 grudnia 2006 w sprawie sposobu ustalania i wysokości opłat za czynności wykonywane przez Inspekcję Weterynaryjną, sposobu i miejsc pobierania tych opłat oraz sposobu przekazywania informacji w tym zakresie Komisji Europejskiej (Dz. U. z 2007 r. Nr 2 poz.15 ze zm.). Pobrane w 2011 r. opłaty za czynności wymienione w art. 30 ust. 1 ustawy o *IW* oraz kary nałożone na podstawie art. 26 ustawy *oppz*, odprowadzone zostały, na rachunek dochodów budżetu państwa, w terminach określonych przepisem § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie szczególnego sposobu wykonania budżetu państwa (Dz. U. nr 245, poz. 1637).

Na koniec 2011 r. wystąpiły zaległości z tytułu naliczonych opłat w wysokości 33.296 zł. Do dłużników Powiatowy Lekarz wysyłał upomnienia, a w przypadku dalszego braku wpłat, zaległości te zgłaszane były do postępowania egzekucyjnego.

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust. 2 ustawy o NIK¹, wnosi o zapewnienie:

1. przekazywania państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu oraz wojewódzkiemu inspektorowi inspekcji handlowej, informacji o dokonanych skreśleniach zakładów – z prowadzonych wykazów i rejestru – stosownie do przepisu art. 22 ust 1 pkt 2 ustawy *oppz*;
2. wypłacania wynagrodzeń – wyznaczonym lekarzom weterynarii, niebędącym pracownikami Inspektoratu – w terminach określonych w zawartych umowach.

Na podstawie art. 61 ust. 1 ustawy o *NIK*¹, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Powiatowemu Lekarzowi prawo zgłoszenia, do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o *NIK*¹ oczekuje od Pana Powiatowego Lekarza przedstawienia, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub o przyczynach niepodjęcia takich działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o *NIK*¹, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.